

Լիւրէի, վէ կերէք միլլէթէ նաֆի էշ
խաս օլմալէրի իշիւն : Լօյլէ իսէ վաճի
պէի զիմմէթիմիլ տիր տայիմ իւլ էվ
գաթ թէշէքբիւրլէ տէրուռնի տիլտէն
վէ քիւլլէ գալպտէն նիլազ իթմէք
Հագգ թիէպէա վէ թիէգաւտտէն հագ
րէթէթրինտէն, քի միլլէթիմիլ մէզ
քիւր ինամ ու իթլյազաթի իհսան էշ
լէշէն շէվքէթսիւմաթ Շէհնշահ Սուլ
թան Լպտիւլ Լքիլ խան էֆէնտիմիլլին
հայաթընա էօմրիւ թալլիլ ու էշյամ
քէսիր իհսան էշլէշէ : վէ Լիւ Օման
Տէվլէթինէ իրքեան պիլա գէվալ էպէտ
իւլ էպէտէ, քի սայէշի քէօկէսիւնտէ
քիւլլէ միլլէթէր էաշամաղլէ տայիմ
անտէն գապուլ իթտիկի իմթիսազաթ
ու իհսանաթլէ էօվմ պէ էօվմ թէշ
գաւտիւմէ միւսարաւաթ էթոնլէր :

Թալէպ էտէրիզ օլ տուանըն իհ
սանի տաիի քտաֆէի տէօվլէթ Սէ
մուրին ու խաւէմէլէրինէ, պա խու
սուս Գուտի շէրիֆ միւթէսարիւֆը
Սաատէթլիւ Սէհէմմէտ Կազիֆ փա
շա հագրէթլէրինէ, քի քէնտի լութֆի
իլէ ճահտ ու իզտամ էտէր հէր
տիւրիւ նիգամաթը իշպու պէլտէի
մահրուսէյէ իտիալ էթմէկէ էհալլէ
նին իսթիրահաթը իշիւն : իլթէ պու
նուշլէ զաթը վալլէրինին էհալիյէ
նէ գաւտէր զայրէթի օլմասը պէյան օ
լուր, պունուստա պիր սէմէրէսի պու
կիւն իշպու մահէլլէ թէշլիֆիլլէ տա

• յըլտ սէզա սըր :

Քէզալլէր զաթը միւհթէրիմլէրի
նիզէ պօրճըլուլ էա թիւթալէթլիւ
թաթրիք էֆէնտի սաատէթլէրի վէ
(մանասթըրմիլլին) իւհանի կիւրու
հու, չիւն քէրէմ ու ինայէթինիզ ի
լէ էլէօվմ Եէնի պիր նուր, Եէնի
պիր հայաթ գապուլ էտէրիզ Եէնի
վէ միւնէվլէր պիր ասըրտա՝ ճիհալէ
թին պէտէլինէ գապուլ իթմէքլէ ի
լում ու ֆինուս աֆիթապընր, կէր

չի ինամլէրինիզէ պէտէլ օլարազ տիւն
Եէվլէ խայրաթլէրտէն էտա իթմէք
զայրի միւմիւն տիր : իմտի նիլազ
խտէրիզ սէմալլի փէտէրիմիլ Հագգ
Սիւպհանհի թիէպէա հագրէթլէրին
տէն քէնտի սէմալլի խէզայինլէրինտէն
պէտէլ օլարազ իթտիկինիզ ինամլէրէ
քէնտի խայրաթ ու ըահմէթինի իհ
սան իթմէկէ : քի միլլէթին հիւպալի
իշիւն իթտիկինիզ վէ իտէճէկինիզ իճ
րաւաթլէրին սիւհուլէթէ հալլէ օլմա
սընըն Եէք վասիթասը սըր :

Լա՛ Երպապի մահէլլէ հագէ իւզ
զինէթ զէվաթլէր, վէ հէմ ճինա էպա
վէ իսիւն, գապուլ իտին խալիս թէշ
շէքբիւրիմիլլէ չիմտիքի զինէթիմիլլի
աղ իտուպ վէ պու մահէլլէ թէշլի
ֆինիլլէ էթտիկինիզ ինանիլլէթիմէ
տուհանըզ իշիւն : չիւքի պու թէշլի
ֆինիլլէ զիյաւտէ թէշլիզ իտէրսինիզ
իլմ ու ֆինուս տայիրէսինտէ պէլ զի
յաւտէ թէգաւտտիւմ էթմէկէ, վէ օլ
մաղա՝ տալ իփուսա մուհիպպ, սաւոր
շախս Լյոմինտան Սիլլէթինէ վէ Բիլ
սէսինէ, վէ սաւոր գէտէնի Լիւրէթ
իւշ շան Օմանլը Տէօվլէթինէ :

Խաւապ Գ. Խաւապիւն
Թէլիլ Կիպիլանի Խա
Լաֆապ Լյոմինի Խանա
Գուգաւ Շէրիֆ Լըրլէն
ԱՂԱ Ըապալի Կ

ԲԱՐՈՅԵԿԸՆ՝

ԱՌԱՔԻՆԻ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱՎԻՐՈՒ ՊԱՏԱՆԻ
(Շարունակութիւն, տես թիւ 1) :

Ի Դ .

ՈՐԴԻՔ

Ո՛հ ի՛նչ քաղցր անուն է Հայր ա
նունը . նայն իսկ Լստուած երբ մեզի
աղօթք ընելուն կերպը սովորեցաւ՝ ու
զեց սր Հայր ըսելով սկսեց :

Հայրդ. եղաւ քեզի կեանք տուալ, ով պատուեալ, հիմա անոր հաւատարմութիւն հորկուս որ բան մըն ալ կու տայ որ է գատախորակութիւնը. և սոյսպէս առանց քու աշխատելուդ ինքը քու փառաբանութիւնդ կը լեցնեն. քու բաղդդ շինելու համար կը բրտնի ու կը յոգնի. քու ընտրելագոյն բարեկամդ է. միշտ հետդ է. անդտգար նորանոր բարիքներով դքեզ կը լեցնեն. ամեն ունեցածը քեզի պիտի թողու :

Իսկ մայրդ, որչափ քեզի համար ցաւ քաշեց, երբ տղայ էիր ու չէիր կրնար շարժիլ, չէիր կրնար խօսիլ, բան չէիր հասկընար, որչափ նեղութեանց համբերեց քեզի համար, որչափ գիշեր առանց քնանալու անցուց, որչափ զուարճութեանց պատճառ եղաւ քեզի. հետդ խնայց. հետդ լացաւ. ով դքեզ հիւանդութեանդ ժամանակ հոգաց. ով տկարութեանդ օգնական եղաւ. ով խօսիլ սովորեցուց քեզի. ով դարձեալ հորդ անունը և բուն Հայրդ որ երկինքն է պաշտել ու փառաւորել քեզի սովորեցուց :

Հիմա ալ նայէ որչափ սիրով ծընողդ դքեզ կը կրթեն : Թէ որ խիստ կ'երեւնան ստիպելովնն որ ուսման ու արհեստի մը ետեւէ ըլլաս՝ գիտնաս որ լաւութեանդ համար կ'ընեն, որ պէս զի կարենաս արժանապէս առաքինեաց ընկերութեանը մէջ մտնալ, թեթեւ պակասութիւն մըն ալ ընես կ'ողորեն. վասն զի գիտեն որ երթալով հեռոջետէ կը մեծնան. ան որ հիմայ քիչ մը շատ ուտել սիրող է՝ ատեն նոք անժուժկալութեամբ կրնայ հիւանդանալ ու առողջութիւնը կորսնցնել. բարկացողը կատաղի բան մը կը գառնայ. անհոգի՝ ծոյլ. կատակով ըստաւած առտ մը թէ որ չուզուի՝ կառարեալ ստախոսութեան կը փոխուի : (Քհնեալ ըլլան ծնողք որ պատշաճ

պատիժներով մեր սրաին սկզբնական արտերուն արմատները կը խլեն :

Եւ տառաւոտ, ով պատանի, ելլելուդ պէս, Ետուծոյ շնորհակալ ըլլալէն ետքը, մէկէն վազեցիր հայրդ բարեւելու, երբ որ դպրոցէն դառնաս սիրելի մայր իմ ըսելով՝ մօրդ պիտի երթաս. ան, միտքդ եկան կամ պիտի գան արդեօք ան խեղճերը որ ոչ հայր ունին և ոչ մայր. աղօթք ըրէ որ Ետուած զիրենք պահէ, և վերջը յիշելով որ դուն ալ օր մը իրենցմէ պիտի զրկուիս՝ կրկնապատկէ քու սէրդ, յարգէ, օգնէ ու գութ ունեցիր վըրանին :

Ենասուններն անգամ իրենց ծընողքը կը սիրեն. իսկ պատուելը՝ բարեւ տալուն ու արտաքին քաղաքավարական կերպերուն վրայ կեցած չէ. այլ իրենց հրամանաց խոնարհութիւն ու հեզութեամբ հպատակելուն վրայ է : Շնորհալոյ օգնելով, իրենց քու օգտիդ համար ըրած այնչափ աշխատութեանց փոխարէն երախտագիտութեան պարտք կատարած կ'ըլլատի՞ն որ պակասութիւններ ունին, կ'ըսես. ով կայ որ պակասութիւն չունենայ. նայէ, իրենք քու կիներուդ ինչպէս արգահատեցան : Վանի ծերանան հիւանդոտ, արանջացող ու նեղսիրտ կ'ըլլան և միթէ ասոնց համար պիտի անարգեն գիրենք ու անգթութիւն բանեցընես. մտածէ թէ մենք ալ տըղայութեան ժամանակնիս ինչպէս հիւանդոտ, կանչուըւտող ու նեղսիրտ էինք :

Պարտեալ Հայր քո և Ղայր. ասկայ Ետուծոյ պատուիրանքն է : Իբրի որդի մը բարի քաղաքացի կ'ըլլայ. և ինչպէս որ մենք մեր ծնողացը հետ վարուինք՝ մեր որդիքն ալ մեզի հետ նոյն պէս պիտի վարուին : Ետեն կու գայ որ դուն ալ տարիքդ առնելով որդւոյ

տէր պիտի ըլլաւ : Եւստէ թէ անոնք քեզմէ հեռանան , խորհուրդներուդ մօտիկ չընեն ու կարօտութիւնդ չհագան , անանկ որ այն միջոցին որ աւելի կարօտ ես քեզի ընկերութիւն ընող մը չունենաս : Բնէ վիշտ , Բնէ ցաւ չէր ըլլար քեզի աս բանս : Այդէ , չըլլայ որ ծնողացդ ազգայնորդ որս ճառելով նոյները դուռն ալ քաշես :

Ի՛նչ .

Ե Զ Բ Ա Ր Բ

Ո՛հ , Բնէ սիրուն , Բնէ լաւ բան է երբոր եղբարք մէկտեղ կը բնակին : Հոռ , հոռ , եղբարք իմ և քորք , եկէք իմ չորս կողմն պատեցէք . բնութեան ինձի տուած բարեկամներն էք դուք . նոյն ակորժն ունինք : նոյն ցաւերն ու մի և նոյն յոյսերը . ո՛հ ուրեմն մէկմէկու բարեկամը փափաքինք , իրարու վըրայ տեսած պակասութեանցն արգաւհատինք , կարօտութիւն որ ունենանք՝ օգնենք : բարեգործութեան յորդուրենք մէկմէկ , ես մէջերնիս ամենէն մեծն եմ . բայց գիտեմ որ ամենէն պզտիկն ալ ինձի հաւասար է , ու ես որ աւելի փորձ ունիմ , պէտք է ուրիշներուն իբրեւ խնամակալ ըլլամ , աւելի սիրեմ զձեզ , բարի օրինակ ըլլամ , ու թէ որ դժբաղդաբար հայրերնիս մեռնի՝ ես իրեն տեղը բռնեմ . դուք ալ փոխադարձ պէտք է բոլոր սրտանց ու ձեռքերնէդ եկածին չափ իմ բարիքս ուզէք . և իմ ձեր վրայ ցուցը ցած խնամցա դուք ալ ձեր կողմանէ օգնէք :

Անասանելի է ան տունը որ եղբայրական միաբանութեան վրայ կեցած է , ու երբ որ մարդիկ ուզենան ճաննալ քու ինչ տեսակ մարդ ըլլայդ , կը դիտեն թէ եղբարդդ հետ Բնէպէս կը վարուի :

Այդ պէս պարսական ենք մեր ուրիշ ազգականներուն վրայ վերջի աստիճան սեր ցուցնել , եւ ամենայն փութով , յօժարութեամբ ու սրտանց իրենց ծառայել :

Ի՛նչ .

Բ Ա Ր Բ Կ Ա Մ Բ

Օ ամենքն ալ սիրելով հանդերձ կան անձինք , զորոնք ուրիշներէն աւելի կը սիրենք , և արդէն դուք , ո՛վ պատահեալք , ձեր ընկերացաց մէջ մէկն ունիք որուն հետ աւելի սիրով կը վարուիք , որուն ձեր սիրտը կը բանաք ու քաշած թէթեւ նեղութիւննիդ կը պատմեք , այն է ահաւասիկ ձեր Բարեկամ :

Այսուս Վազարոն իրեն բարեկամ պատշաւ , ու երբ որ մեռնիլը լսեց՝ լացաւ , ու նորէն կենդանացուց : Իսրաւընէ բարեկամը գանձ մըն է . բայց չեմ ըսեր ան բարեկամներուն համար , որ դիւրաւ ամեն տեղ կը գտնուին : որոնց մէկ խօսքով ալի Բարեկամ կ'ըսենք , այլ անոնց համար կ'ըսեմ որ իրենց հանգիստը զոհելով պատրաստ են ծառայելու , օգնելու , խորհուրդ տալու և պաշտպանելու . անոնց համար , որոնց ծոցը կրնամ ես արցունքս թափել . ապահով ըլլալով որ ներումն ու կարեկցութիւն պիտի գտնեմ :

Այդ մանկական բարեկամութիւնները , ո՛վ պատահեալք , որ այսօրուան օրս դպրոցին մէջը իրարու հետ կը հաստատեք : ո՛հ գիտէ , թերեւս բոլոր կեանքերնուդ մէջ ձեզի ընկեր ըլլան . բայց բարեկամութիւնը տեւողական ըլլալու համար՝ փոխադարձ իրարու վրայ սէր ու մեծարանք պէտք է ունենալ , և այդ սէրն ու մեծարանք առանց առաքինութեան չեն ըլլար : Այն առաքինի մարդու հետ բարեկամ

եղիր, որ միանգամայն խոհեմ ըլլայ ու կարենայ չը գիտցածդ սովորեցնելը գաղտնիքդ պահէ ու խորհուրդ տայ: Եւ խելք մարդու մը կարծիքին հետեւողը՝ շատ չանցնիր կը զգոյնայ. բայց ըզգուշացիր անոնցմէ որ զքեզ միայն գուրկէ գիտեն ու շողոքորթութեամբ աստեղծդ ալ կը բարձրացրեն: Եւ որ իր Բարեկամին անհաճոյ ըլլալէն ինչի՞նչ տեսնուի որ յանգիմանուիս սիրով մօտիկ ըրէ, յիշելով՝ որ աւելի լաւ է բարեկամին հարուածը՝ քան թէ թշնամոյն համբոյրը:

Եւ ան ինչպէս է թէ երեք բանով բարեկամ մը հաստատուն կը մնայ. առջեւէն պատուելով, ետեւէն գուրկելով, կարօտութեան ասան օգնելով, միտքդ պահէ ասոնք:

Եւ անքնիս ալ մեր տկարութիւններն ունինք՝ ուստի բարեկամ բարեկամի մէջ պէտք է արգահատող ըլլայ. աւաքին ու քաղաքակիրթ մարդ մը իր Բարեկամը պաշտօնականօրէն հանդիպելով, ոչ երբեք կը մտանէ, և կամբին գէմ գործէն կը խորշի. կը ջանայ

զինքը ուրախացընել և օգտակար ըլլալ, ինչուան նաև իր անձին փաստով ալ, ուրիշներուն առջեւ պակասութիւնները կը ծածկէ. բայց նաեւ կը ջանայ որ ուղղէ. շատ մեծ բաներ չի պահանջեր. սիրով իր վիշտերը մօտիկ կ'ընէ ու բարեկամին հեռանալէն ալ ետքը՝ ինքը չդադրիր նոյնպէս անոր բարիքն ուղղելէն. աւելի եւս իր սէրը հիւանդութեանցն ու կարօտութեանցը մէջ կը ցուցնէ. վասն զի թշուառութեւ մէջ բարեկամութիւնը յայտնի կ'ըլլայ, եթէ գոհութիւն մը ծագի կը ջանայ պատշառները վերցընել: Եւ ինչ խելք է հաճոյից մը կամ բանի մը յամառելով գանձ մը կորսնցընել:

Իսկ եթէ բարեկամդ չափը անցընէ, ուղղէ զինքը, ու բոլոր ջանքդ թափէ զինքը բարի ճամբուն մէջ հաստատուելու. թէ որ չկարենաս յաջողիլ՝ բաժնուէ. բայց միշտ թաւալ գիտնաս որ բարեկամութիւնը կրնայ քակուիլ՝ բայց պէտք չէ կտրուի: Եւ թէ բարեկամութենէդ կը դադրիս՝ մի դադրիր անով իր բարւոյն փափաքելէն:

(Պիլիպ Լարտենիոսի):

Աղուէն Կուզ և Աքաղաղ:

Օր մի Եղուէն անթութեամբ ոգեստատ, Եւ որկորոյն միս կը փնտռէր ի թափառ, Գնաց Կուզին դաշինք ըրին միաբան, Ար գիւղամերձ ագարակէն հաւ որսան:

Եղուէն եկաւ ցուրտ Կովկասեան դաշտերէն, Ինչպէս շուտով ընկերացաւ հեզօրէն, Եւ րոպական քաղաքավար ընդ Կուզին, Ար կրթութեամբ մէկմէկէ խիստ տարբերին:

Սինչ գեռ ասոնք ճամբայ կեղծին իրար հետ, Կամ ըլլալ Կուզն Եղուէնին կարապետ, Կտրտուելով կը մօտենայ հաւնոյին, Թառին վերայ ցածկեց Եղուէնն այն կէտին: